

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2000 vp

Hallituksen esitys säädösten ja valtiosopimusten julkaisemista koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä joulukuuta 1999 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen säädösten ja valtiosopimusten julkaisemista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 174/1999 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (LaVL 1/2000 vp), joka on tämän mietinnön liitteenä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Sami Manninen, oikeusministeriö
- hallitusneuvos Seija Salo, valtioneuvoston kanslia
- lainsäädäntöneuvos Ronald Wrede, ulkoasiainministeriö
- eduskunnan lainsäädäntöjohtaja Keijo Koivukangas
- kustannusjohtaja Timo Lepistö ja varatuomari Minnamari Marttila, Oy Edita Ab
- professori Olli Mäenpää.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Suomen säädöskokoelmasta sekä laki ministeriöiden ja valtion muiden viranomaisten määräyskokoelmista. Ensiksi mainitulla lailla järjestettäisiin uudessa perustuslaissa edellytetty Suomen säädöskokoelma, ja lakiin otettaisiin myös säännökset Suomen säädöskokoelman sopimussarjasta.

Ehdotetut lait liittyvät uuden Suomen perustuslain voimaantuloon, minkä vuoksi lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1.3.2000.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa käsitellään säädöskokoelmaa koskevan lakiehdotuksen 9 §:ää, jonka mukaan valtioneuvosto tai asianomainen ministeriö voi erityisestä syystä päättää, että muuta kuin eduskunnan hyväk-

symää tai eduskunnan hyväksymistä edellyttävää valtiosopimusta ei julkaista sopimussarjassa, jos sopimuksen määräykset ovat yleiseltä merkitykseltään vähäisiä tai sopimusmääräysten voimaansaattamiseksi Suomessa ei ole tarpeen antaa erillistä säädöstä. Vieraalla kielellä tehtyä valtiosopimusta ei olisi tällaisessa tapauksessa välttämätöntä kääntää suomeksi ja ruotsiksi. Tällöin sopimussarjassa on ehdotuksen mukaan julkaistava ministeriön ilmoitus viranomaisesta, jonka tehtävänä on antaa sopimuksesta tietoja suomeksi ja ruotsiksi. Perusteluissa on katsottu ehdotetun sääntelyn olevan sopuinnassa perustuslain 95 §:n 3 momentin kanssa, jonka mukaan yleiset säännökset valtiosopimusten ja muiden kansainvälisten velvoit-

teiden julkaisemisesta annetaan lailla. Lisäksi on katsottu, että lakiehdotus on kuitenkin syytä saattaa perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valtiosääntöoikeudelliset seikat

Perustuslain säännökset säädösten ja valtiosopimusten julkaisemisesta ovat melko yleisluonteiset. Valtioneuvoston on 79 §:n 2 momentin perusteella tasavallan presidentin allekirjoituksen ja ministerin varmennuksen jälkeen viipymättä julkaistava laki Suomen säädöskokoelmassa. Pykälän 4 momentin mukaan lait säädetään ja julkaistaan suomen ja ruotsin kielellä. Suomen säädöskokoelmassa julkaistaan niin ikään valtion talousarvio (83,1 §) ja eduskunnan työjärjestys (52,1 §). Yleiset säännökset asetusten ja muiden oikeussääntöjen julkaisemisesta ja voimaantulosta annetaan perustuslain 80 §:n 3 momentin mukaan lailla. Samoin lailla annetaan yleiset säännökset valtiosopimusten ja muiden kansainvälisten velvoitteiden julkaisemisesta (95,3 §).

Suomen säädöskokoelmaa koskevan lakiehdotuksen 9 §:n mukaan valtiosopimusta ei ole tietyissä tapauksissa välttämätöntä julkaista sopimussarjassa, jolloin tällainen sopimus on kuitenkin pidettävä tietoverkossa tai muulla tavoin yleisön saatavilla. Tällaista sopimusta ei ole välttämätöntä käänntää suomeksi ja ruotsiksi. Sopimussarjassa julkaistaan tällaisessa tapauksessa pelkästään ilmoitus sopimuksen yhteystiedoista.

Perustuslain nojalla valtiosopimusten julkaiseminen voidaan lailla järjestää tapahtuvaksi

muullakin tavoin kuin sopimussarjassa. Perustuslaissa ei myöskään säädetä valtiosopimusten julkaisemiskielestä. Valtiosopimusten julkaiseminen muuten kuin sopimussarjassa on lakiehdotuksen 9 §:ssä rajattu tavalla, joka ei anna aihetta valtiosääntöoikeudellisiin huomautuksiin. Valiokunta kuitenkin korostaa, että valtiosopimuksen yleisen merkityksen vähäisyyttä on 9 §:ää tulkittaessa arvioitava tiukasti sekä sopimuksen sisältämien velvoitteiden laadun että sopimuksen luonteen teknisyyden kannalta ja että sopimussarjassa julkaisematta jättäminen on siten poikkeustilanne.

Suomen säädöskokoelma ja säädösten julkaiseminen tietoverkossa

Lakivaliokunnan lausunnossa on käsitelty seikkaperäisesti Suomen säädöskokoelmaa ja säädösten tietoverkossa julkaisemisen tärkeyttä. Perustuslakivaliokunta yhtyy lakivaliokunnan käsityksiin ja ehdottaa niiden johdosta hyväksyttäväksi kolme lausumaa.

Ensimmäinen lausuma koskee arvonlisäverolain tulkittamista siten, että Suomen säädöskokoelmaa pidetään laissa tarkoitettuna verovapaana aikakauslehtenä (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*). Lisäksi edellytetään hallituksen ryhtyvän välittömästi toimiin arvonlisäverolain selkeyttämiseksi ja täydentämiseksi siten, että Suomen säädöskokoelma ja valtiopäiväasiakirjat ovat arvonlisäverosta vapaita painotuotteita (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*). Kolmas lausuma koskee Valtion säädöstietopankkia. Hallituksen edellytetään huolehtivan siitä, että säädöstietopankkia täydennetään lainvalmisteluasiakirjat ja ajantasaiset säädöstekstit sisältävillä osilla, että säädöstietopankki tällaisessa laajuudessa saadaan ainakin kokeilukäyttöön kolmen vuoden kuluessa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvän lainsäädännön

voimaantulosta ja että tarkoitusta varten varataan tarpeelliset voimavarat (*Valiokunnan lausumaehdotus 3*).

Lakien voimaantulo

Jokainen hallituksen esityksessä ehdotettu laki tulee voimaantulosäännöksen mukaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000, jolloin myös uusi Suomen perustuslaki tulee voimaan. Esityksen nykyisen käsittelyajankohdan huomioon ottaen valiokunta pitää aiheellisena, että näitä säännöksiä muutetaan jättämällä niissä voimaantulopäivämäärä avoimeksi, jolloin kunkin lain voimaantulo jää tavanomaiseen tapaan määrätäväksi lain vahvistamisvaiheessa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 1.—5. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisina paitsi niiden voimaantulosäännökset muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään kolme lausumaa (Valiokunnan lausumaehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1. lakiehdotus

20 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä kuuta 2000.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

2. lakiehdotus

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä kuuta 2000.

3. lakiehdotus

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä kuuta 2000.

4. lakiehdotus

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä kuuta 2000.

5. lakiehdotus

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä kuuta 2000.

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää arvonlisäverolakia tulkittavan niin, että Suomen säädöskokoelmaa pidetään laissa tarkoitettuna verovapaina aikakauslehtenä.*
2. *Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän välittömästi toimiin arvonlisäverolain selkeyttämiseksi ja täydentämiseksi siten, että Suomen säädöskokoelma ja valtiopäiväasiakirjat ovat arvonlisäverosta vapaita painotuotteita.*
3. *Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että Valtion säädöstietopankkia täydennetään lainvalmisteluasiakirjat ja ajantasaiset säädöstekstit sisältävillä osilla,*
että Valtion säädöstietopankki tällaisessa laajuudessa saadaan ainakin keilukäyttöön kolmen vuoden kuluessa käsiteltävänä olevan lainsäädännön voimaantulosta ja
että tarkoitukseen varataan tarpeelliset voimavarat.

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Ville Itälä /kok	Hannes Manninen /kesk
vpj.	Riitta Prusti /sd	Pekka Nousiainen /kesk
jäs.	Tuija Brax /vihr	Heli Paasio /sd
	Tarja Filatov /sd	Osmo Puhakka /kesk
	Gunnar Jansson /r	Petri Salo /kok (osittain)
	Jouko Jääskeläinen /skl	Arto Seppälä /sd
	Paula Kokkonen /kok	vjäs. Veijo Puhjo /vas
	Jouni Lehtimäki /kok	Pekka Ravi /kok.